

Memo Toelichting op Voorontwerpen Nieuwe Osdorpergracht en bruggen

Aan Dagelijks bestuur Nieuw-West
Van Projectgroep Stadscentrum Osdorpplein
Datum 17 november 2023
Behandeling 5 december 2023
Bijlagen: 1: VO Plankaart, 2: VO Bruggen, 3: Projectoverzicht met wijzigingen op het DO.

1. Aanleiding

Als gevolg van nieuwe inzichten, behandelingen in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK), gewijzigde uitgangspunten en de ontwikkeling van fase 2 wordt een aantal wijzigingen op het Definitief Ontwerp (DO) doorgevoerd t.a.v. de Nieuwe Osdorpergracht en bijbehorende bruggen.

Na het vaststellen van het ontwerp van de gracht en bruggen in het DO Openbare ruimte Osdorpplein in 2019, zijn de ontwerpen door Royal Haskoning DHV technisch uitgewerkt in 2021. Vervolgens is er eind 2021 een Omgevingsvergunningaanvraag gedaan voor de gracht, kademuren en bruggen. In het kader van de behandeling van de omgevingsvergunning werden de ontwerpen van de kademuren, watertrap en bruggen voorgelegd aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Toen is gebleken dat de ontwerpen, vastgelegd in het DO, niet of onvoldoende vooraf zijn afgestemd met de CRK. De CRK heeft bij de behandeling in december 2021 negatief geadviseerd op de bruggen (de kademuren waren wel akkoord). In overleg met de ambtelijk opdrachtgever G&O is geconstateerd dat het negatieve advies van de CRK dusdanig ingrijpend was dat er besloten is tot het in gang zetten van een nieuw ontwerpproces voor de bruggen.

2. Inhoud memo

Voor het Voorontwerp van de bruggen is een separaat document opgesteld '230906 VO bruggen Nieuwe Osdorpergracht'. Omdat de aanpassing van de bruggen vanzelfsprekend gevolgen heeft voor de andere ontwerpen, en er in de tussentijd mogelijk nieuwe eisen zijn opgesteld of veranderd, heeft het projectteam Nieuwe Osdorpergracht en Bruggen alle ontwerpen opnieuw tegen het licht gehouden en besproken met de relevante stakeholders: V&OR, Stadswerken, Nautisch beheer en Waternet.

In dit memo wordt een toelichting gegeven op de scope van het ontwerp van de Nieuwe Osdorpergracht en bruggen en de uitgangspunten voor het ontwerp. Daarnaast wordt in dit document een overzicht gegeven van de aanpassingen die zijn gedaan ten opzichte van het Definitief Ontwerp openbare ruimte Osdorpplein 2019 en geeft het een overzicht van de wijzigingen die moeten worden doorgevoerd in de door Royal Haskoning DHV reeds

technisch uitgewerkte DO (kenmerk ^{5.1.2.e}), wat betreft de grachtprofiel, oever, kademuren en watertrap. Deze aanpassingen, zijn op tekening in Bijlage 3 weergegeven. Deze laatste wijzigingen, zullen worden opgepakt in het nieuw te maken Definitief Ontwerp.

De wijzigingen betreffen:

Scopewijzigingen

- Het aantal bruggen over de gracht
- De vorm van de gracht

Ontwerp wijzigingen

- Het aanlegpeil van de reeds gerealiseerde kade
- De afwerking van de watertrap
- De overgang Hoekenesgracht – Nieuwe Osdorpergracht
- De waterdiepte van de gracht
- De beplanting op de zuidelijke oever
- Het beheer van de oever
- Het beheer van het water
- Het nautisch beheer
- De waterkwaliteit

Al deze wijzigingen zijn verwerkt in een nieuw VO plantekening voor de Nieuwe Osdorpergracht: 'VO plankaart N. Osdorpergracht 25102023', bijlage 1.

3. Scopewijzigingen (reeds vastgesteld)

3.1 Minder bruggen

Als gevolg van nieuwe inzichten, behandelingen in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK), gewijzigde uitgangspunten en de ontwikkeling van fase 2 wordt een aantal wijzigingen op het Definitief Ontwerp (DO) voorgesteld ten aanzien van de bruggen.

- Het schrappen van de voetgangersbrug ter hoogte van de straat Inzet;
- Het beter diagonaal inpassen en verbreden van de centraal gelegen brug ter hoogte van Volharding met ca. 2.2 meter.

Het projectteam Nieuwe Osdorpergracht en Bruggen heeft geconstateerd dat er een aantal redenen zijn om minder bruggen te realiseren dan op 5 november 2019 in het Definitief Ontwerp openbare ruimte Osdorpplein is vastgesteld:

- De afstand tussen de 4 bruggen van de Nieuwe Osdorpergracht is erg klein. (Ook een constatering van de CRK van d.d. 14 december 2022.)
- De ruimtelijke beleving van de nieuwe gracht komt beter tot zijn recht met minder bruggen.
- Door het verminderen van het aantal bruggen wordt de afstand tussen de brug ter hoogte van Volharding en het einde van de gracht bij de Anslijnstraat ca. 200 m en tussen Hoekenes en de brug ter hoogte van Volharding ca. 260 m. Deze afstand is acceptabel en vergelijkbaar met het centrum van Amsterdam.

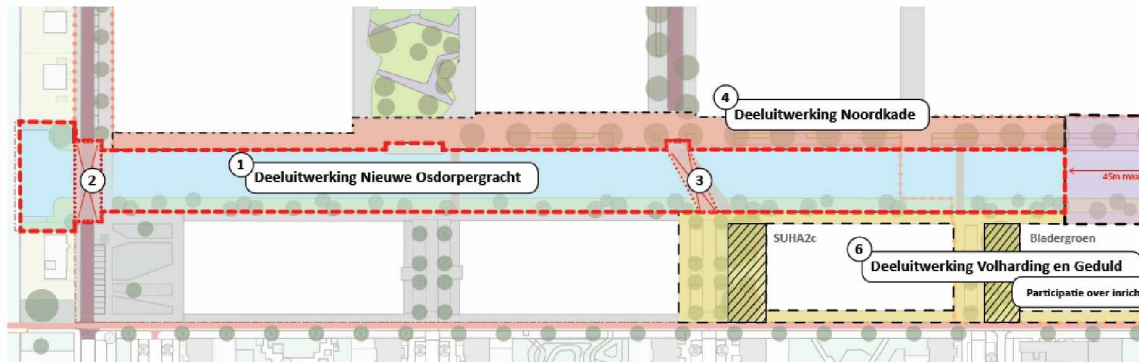
Minder bruggen (fase 1 en 2): vastgesteld in staf van Dantzig 16 oktober 2023 en Dagelijks Bestuur Nieuw-West **31 oktober 2023**.

3.2 Aangepast ontwerp gracht

In het kader van fase 2 is een Stedenbouwkundig Plan opgesteld. Hierin valt ook het gebied ten oosten van de Nieuwe Osdorpergracht zoals die in het DO van 2019 staat weergegeven. In het Stedenbouwkundig Plan wordt de Nieuwe Osdorpergracht over dezelfde breedte doorgetrokken richting het oosten. Het Stedenbouwkundig Plan is in een vergevorderd stadium. Bedoeling is dat het Stedenbouwkundig Plan gezamenlijk met de investeringsnota wordt vastgesteld medio 2024. Deze aanpassing is onderdeel van de scope van het voorliggende VO van de Nieuwe Osdorpergracht.

4. Begrenzing Nieuwe Osdorpergracht

Op onderstaande tekening is de scope voor het VO van de Nieuwe Osdorpergracht ingetekend.

[Afbeelding 1 – kaart met scope]

Noordzijde

- Aan de noordkant wordt de grens van het ontwerp voor de openbare ruimte gelegd tot en met de kademuur.
- Het ontwerp omvat niet de inrichting op de kade

Oostzijde

- Aan de oostkant wordt het ontwerp begrenst door de Oostkop. 45 meter van de gracht wordt gemarkeerd als 'nader in te vullen o.b.v. participatie', dit is onderdeel van Fase 2 en zal op een later moment gestart worden. Wat de invulling wordt staat open, water blijft ook een optie. Dit gebied is in de kaart paars gemarkeerd en loopt van de gevel van Bladergroen aan de zuidkant tot de gevel van de MIX aan de noordkant.

Zuidzijde

- Aan de zuidkant wordt het ontwerp begrenst tot en met de groene oever.

Westzijde

- Aan de westkant wordt het ontwerp begrenst door de Hoekenesgracht. De uitmonding aan de noordkant is een harde kade met daarop een groene inrichting tot de particuliere tuin aan de noordkant. Aan de zuidkant is de uitmonding deels groene oever en harde kade.

Belangrijke, meer civieltechnische, onderdelen van de Nieuwe Osdorpergracht zijn de bruggen ter hoogte van Hoekenes en Volharding en de Watertrap. Voor beide bruggen is, zoals aangegeven, door R&D een apart ontwerp gemaakt. De watertrap is onderdeel van het openbare ruimte ontwerp.

5. Toelichting op het Voorontwerp Nieuwe Osdorpergracht en Bruggen

5.1 Uitgangspunten ontwerp gracht

De Nieuwe Osdorpergracht wordt straks een van de belangrijkste openbare ruimtes van Osdorpplein en krijgt in die hoedanigheid een belangrijke verblijfsfunctie. De gracht bestaat niet alleen uit een waterelement maar wordt omgeven door hoogwaardig ingerichte kades: aan de zuidzijde een parkachtige groene oever met de nadruk op ontspanning en biodiversiteit en aan de noordzijde een strakke kade en stedelijk vormgegeven boulevard waar ruimte is voor flaneren en observeren. Door dit verschil is het gebruik duidelijk en de oriëntatie altijd helder.

Bruggen

De Nieuwe Osdorpergracht speelt een belangrijke rol in het verbinden van het centrum met de zuidelijk gelegen woonbuurten en omgekeerd. Twee nieuwe zorgvuldig vormgegeven bruggen, ter hoogte van de straten Hoekenes en Volharding, over de Nieuwe Osdorpergracht leggen de verbinding op een fraaie manier. De brug bij Hoekenes is een verkeersbrug en ligt in de straat. Deze is bedoeld voor autoverkeer en langzaam verkeer. Tussen de Jan Celestraat en Volharding is een langzaam verkeersbrug ontworpen, Deze brug ligt schuin over de gracht.

De bruggen maken het voor het langzaam verkeer mogelijk om verschillende routes rondom de gracht af te leggen. De bruggen zijn bovendien breed genoeg om even op te blijven staan en te genieten van de omgeving.

Hoofdbomenstructuur en groen

De Nieuwe Osdorpergracht zal in de toekomst onderdeel uit gaan maken van de hoofdbomenstructuur van Amsterdam. Bij de inrichting is dan ook gekozen voor een robuuste bomenstructuur met zo veel mogelijk inheemse soorten.

Aan de noordzijde een meer formele inrichting met linde in combinatie met plantvakken met vaste planten en aan de zuidzijde een meer parkachtige inrichting met een variatie aan boomsoorten en boomgroottes. Deze bomen staan in gazon.

Ecologische kwaliteit

Het water van de Nieuwe Osdorpergracht is naast een belangrijke ruimtelijke component van Osdorpplein ook belangrijk in het kader van de watercompensatie. Met de aanleg van de gracht wordt de toename aan verharding, door het ontwikkelen binnen Osdorpplein, in ruime mate gecompenseerd. Bij de inrichting van het water wordt speciale aandacht besteed aan de waterkwaliteit. In overleg met Waternet is afgesproken een plasdras zone aan te leggen aan de zuidelijke oever, met ruimte voor (zuiverende) waterplanten en wordt op de bodem van de gracht over de hele lengte gewerkt met mosselbanken.

6. Nieuw voorontwerp bruggen

De nieuwe kijk op het gebruik van de gracht heeft er toe geleid dat zowel de Inzetbrug en de voetgangersbrug t.h.v. Geduld (fase 2) vervallen. Met het verdwijnen van de bruggen komt er rond de Nieuwe Osdorpergracht meer de nadruk te liggen op de beleving van het water en het functioneren van de gracht als verblijfsruimte.

Door R&D is een ontwerp gemaakt van 2 nieuwe bruggen. Het ontwerp van deze bruggen is goedgekeurd door de CRK. Bij de uitwerking van het VO van de Nieuwe Osdorpergracht naar DO dient dit ontwerp te worden overgenomen.

De brug bij Volharding is breder geworden, met meer ruimte voor de voetganger, en gaat schuin over de gracht.

Qua materialisering is het volgende afgesproken:

- De trottoirverharding op de bruggen sluit aan bij de centrumverharding (betontegel met natuursteen toplaag)
- De rijbaan over de brug bij Hoekens wordt uitgevoerd in klinkerverharding conform Puccini
- Het fietspad over de brug bij Volharding wordt uitgevoerd in rode betonklinkers en wordt niet verder doorgezet op de kades

7. Wijzigingen aan het ontwerp openbare ruimte van de gracht t.o.v. het eerdere opgestelde DO (2021)

7.1 Beëindiging oostelijke kop gracht

De oostelijke kop van de gracht gaat uitgevoerd worden als verblijfsruimte. De vorm en grootte is nog nader te detailleren. In de uitwerking van de gracht naar DO dient rekening gehouden te worden met een zone van maximaal 45 meter diep, zoals getekend in de plankaart van het SP. Door deze "special" op de oostkop van de gracht wordt de wandel- en fietsroute via de Anslijnstraat langs het Verhalenhuis (met OBA XL, filmhuis en kunstcentrum) naar het Osdorpplein (pleintje Westmarket) ook interessanter en kunnen de bewoners van de Anslijnflat een bijzondere plek op de kop van de gracht krijgen.

[Afbeelding 3 – in blauwe arcering het uitwerkingsgebied kop van de gracht]

7.2 Overlap kade / toekomstige watertrap

Een deel van de reeds aangelegde kade steekt voorbij de te realiseren watertrap. Dit dient opgenomen te worden als te verwijderen in de nieuwe DO-tekeningen. (zie ook notitie BHg515-RHD-VO-00-RP-PM-1002 waarin dit reeds is vermeld).

7.3 Hoogtepeilen kade

In de DO tekeningen van Royal Haskoning DHV zijn peilen opgenomen voor zowel de noord- als zuidkade die niet corresponderen met de uitgangspunten van het DO fase 1.

- Uitgangspunt voor de Noordkade is een peil van -0.70m NAP (DO Royal Haskoning DHV -0.77 m NAP).
- Uitgangspunt voor de Zuidkade is een peil van -0.90m NAP op rand talud en -0,80 NAP aan de gevel (DO Royal Haskoning DHV -0.80m NAP)
- LET OP: Ontwerp bruggen die nu door R&D is gemaakt gaat eveneens uit van -0.8m NAP voor de zuidkade.

7.4 Peilen reeds aangelegde kade

De reeds aangelegde kade heeft een peil, bovenkant deksloof van gemiddeld -0.80 m NAP. Dit is 10 centimeter te laag. In de uitwerking dient hier rekening mee te worden gehouden zodat de kade op de juiste hoogte kan worden gebracht.

Punt#	X-Coörd.	Y-Coörd.	Hoogte
1000	115178.386	485536.917	-0.816
1001	115159.126	485530.744	-0.810
1002	115139.846	485524.551	-0.801
1003	115121.534	485518.680	-0.796
1004	115102.250	485512.497	-0.792
1005	115082.967	485506.313	-0.796

[Afbeelding 5 – door IB aangeleverde hoogtepeilen over het reeds aangelegde deel van de noordkade]

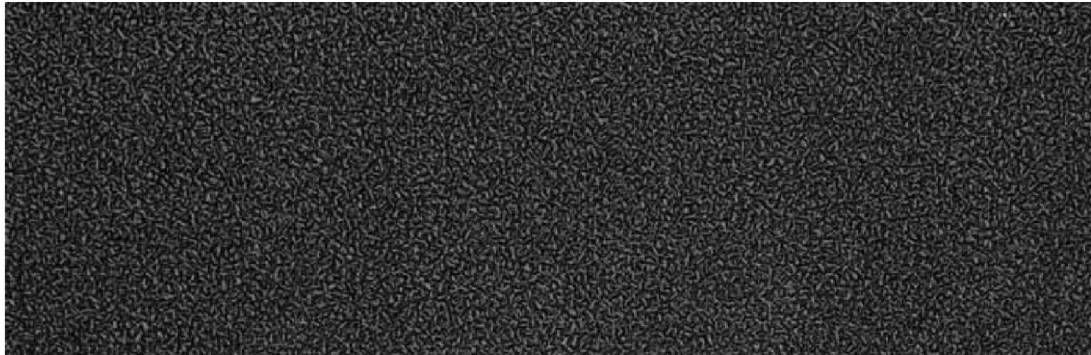
7.5 Watertrap

Voor de watertrap is in het DO fase 1 een omschrijving opgenomen voor afwerking van de betontreden (NOEliner Glad - 579509). Deze is niet juist, want spiegelglad. In het DO van

Royal Haskoning DHV is geen afwerking opgenomen. Voorstel: NOEliner Zand – 579527.

579527 NOEliner Zand

Antislip weerstand volgens DIN 51130 R 13

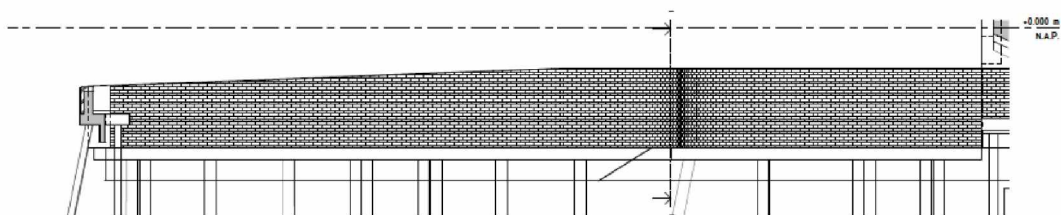

[Afbeelding 6 – patroon voor afwerking van de traptreden van leverancier NOE]

7.6 Overgang Hoekenesgracht – Nieuwe Osdorpergracht

In het document van Royal Haskoning DHV (BH9515-RHD-VO-00-RP-PM-1002) wordt nog gesproken over 2 opties voor de overgang van Hoekenesgracht naar Nieuwe Osdorpergracht. Er is ondertussen gekozen voor optie 1.

Optie 1:

[Afbeelding 7 – te realiseren overgang van Hoekenesgracht naar Nieuwe Osdorpergracht noordkade]

7.7 Waterdiepte gracht

In het projectteam Nieuwe Osdorpergracht en Bruggen van 3 oktober 2023 is besloten om de waterdiepte van de gracht terug te brengen naar 1.25m.

De diepte van de gracht is tot op heden steeds getekend op 1.80m onder waterpeil. In het verleden is door waternet aangegeven dat de gracht vanaf 6 meter uit de kant minimaal 1.25

meter moet zijn. Vanuit Nautisch beheer is het altijd de wens geweest de gracht dieper te maken. Omdat het er nu naar uit ziet dat de gracht, door de beperkte hoogte van de bruggen, voor Nautisch beheer niet toegankelijk is, moet de gracht voor vaarverkeer worden afgesloten. Hierdoor kan ook de diepte van de gracht bijgesteld worden. Dit kan een aanzienlijk kostenbesparing met zich meebrengen omdat er minder grond uitgegraven hoeft te worden en waarschijnlijk ook de kades minder hoog hoeven te worden. Bovendien is een ondiepere gracht goed voor de waterkwaliteit doordat planten beter kunnen groeien.

7.8 Bepanting zuidelijke oever

Het beplantingsplan voor de Zuidkade in het DO fase 1 was niet gedetailleerd genoeg en is aangepast. Hierbij is onderscheid gemaakt in boomgroottes (1^e, 2^e, 3^e orde) en types (hoogstam, meerstammig). Tevens is een nieuwe compositie van de bomen gemaakt. Idealiter staan bomen zo ver uit elkaar en van de oever af dat er met machines tussendoor gereden kan worden. Dat is vanuit de beleving niet wenselijk. In het ontwerp is zoveel mogelijk rekening gehouden met beheer maar ontkomen we niet aan het gebruik aan kleiner materieel en/of handmatig maaien. Hierover is contact geweest met ^{5.1.2,e} . Dit wordt niet als probleem gezien.

De toegepaste soorten op de zuidelijke oever zijn, in overleg met Waternet (oktober 2023), iets gewijzigd ten opzichte van het DO openbare ruimte fase 1. De grote treurwilgen zijn vervangen door schietwilg. De treurwilg zou namelijk te groot worden in het beeld en te veel in de weg zitten om de oever goed te kunnen beheren.

Uitgangspunt voor het gras op de zuidelijke oever is dat deze ingericht en beheerd als gazon (intensief beheerd)

7.9 Beheer oevers

Het beheer van het water en de daarvoor benodigde voorzieningen en ruimte is afgestemd met Waternet (d.d. 20/05/21 en 21/07/23). Beheer vindt plaats vanaf het water en vanaf het land. Wat nog miste in het ontwerp was een opstelplaats voor een onderhoudsvoertuig met grijper. Op basis van de gesprekken met Waternet is er een opstelplaats voor een grijper opgenomen aan de zuidkade in het Voorontwerp.

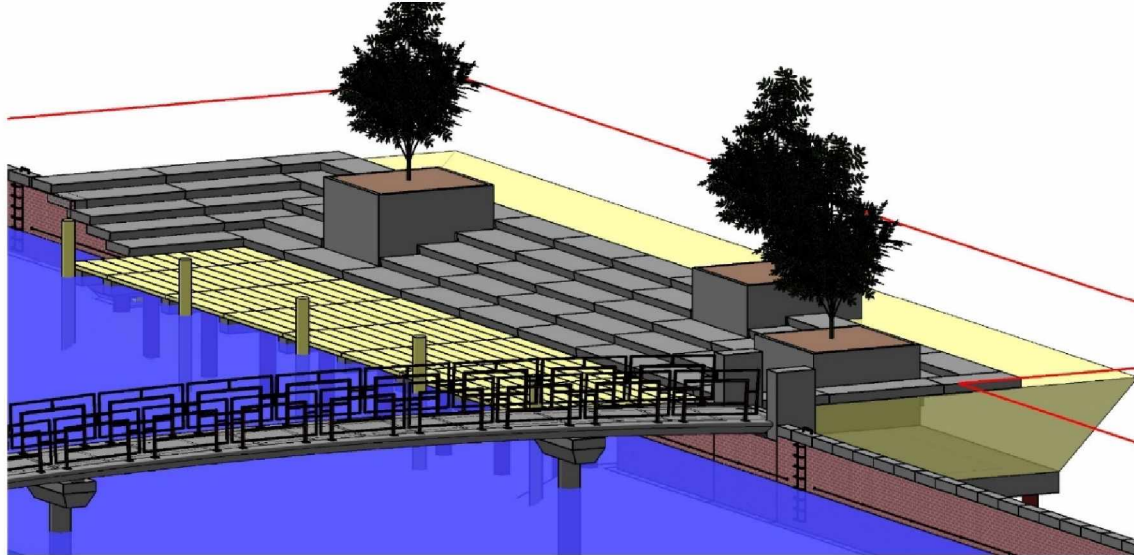
7.10 Beheer water

Waternet heeft aangegeven het water onder de toekomstige steiger aan de noordkade niet te willen beheren, i.v.m. mogelijke schade (mailwisseling ^{5.1.2,e}   27/09/23). Vanuit beheer (^{5.1.2,e}) is aangegeven (17/10/23) dat er geen bezwaar is.

Vanuit R&D is het de uitdrukkelijke wens om de steiger in zijn huidige vorm (zoals getekend in het DO van Royal Haskoning DHV) te behouden:

- De steiger biedt een meerwaarde aan de beleving van de gracht.
- Een alternatief waarbij de kade wordt doorgetrokken en de steiger wordt vervangen door een lage betonnen kade achten wij niet wenselijk.
- Het eventueel hieraan toevoegen van een kleine steiger die voorbij de kade steekt levert vervolgens weer het zelfde bezwaar op vanuit Waternet.

- Er is al een proces van goedkeuring aan vooraf gegaan. Er ligt immers al een DO.

[Afbeelding 8 - het ontwerp van de watertrap met steiger zoals gemaakt in het DO van Royal Haskoning DHV, wordt zo gehandhaafd. De brug op de voorgrond is vervallen]

7.11 Nautisch beheer

Vanuit Nautisch beheer is het de wens om met vaartuigen toegang te hebben tot de Nieuwe Osdorpergracht. Hiervoor is het nodig om een doorvaartprofiel te koppelen aan de nieuwe gracht. Hiervoor was het vereist dat de bruggen een doorvaarthoogte zouden kennen van ca. 2.10 m. De brugontwerpers hebben geprobeerd om deze hoogte aan te houden, maar dit was niet mogelijk zonder dat het ten koste zou gaan van de omliggende openbare ruimte of de toegankelijkheid voor fietsers en rolstoelen. De projectgroep Stadscentrum Osdorpplein heeft besloten dat het belangrijker was dat het centrumgebied goed toegankelijk was voor minder validen, dan dat er bootjes zouden varen op de gracht. Vanwege de beperkte doorvaarthoogte van de nieuwe bruggen, is het dus niet mogelijk een doorvaartprofiel te koppelen, wat tot gevolg heeft dat de Nieuwe Osdorpergracht afgesloten zal moeten worden voor vaarverkeer. Na overleg met Nautisch beheer (oktober 2023) lijkt een oplossing niet mogelijk, en zal het besluit moeten worden voorgelegd aan het college van B&W. Vooralsnog gaat het projectteam Nieuwe Osdorpergracht en Bruggen er vanuit dat de gracht in zijn geheel afgesloten wordt voor boten.

7.12 Waterkwaliteit

In 2021 zijn er ook gesprekken gevoerd met Waternet over het verbeteren van de waterkwaliteit van de Nieuwe Osdorpergracht. Op basis daarvan is een nieuw onderwaterprofiel opgesteld (5.1.2.e   tekening CNW-DO-onderwaterprofiel-20210716.PDF) voor het westelijk deel van de gracht. Dit profiel is in het VO voor de gehele gracht ingetekend. Het DO dient op basis van de eerdere tekening en dit VO verder invulling

te geven aan dit onderwaterprofiel. Onderdeel hiervan is het formaat van de te gebruiken keien i.r.t. beheer.

8. Bijlagen

Bijlage 1: VO Plankaart N. Osdorpergracht 5.1,2,e

Bijlage 2: VO Bruggen N. Osdorpergracht 5.1,2,e

Bijlage 3: Projectoverzicht met wijzigingen op het 5.1,2,e 5.1,2,e